

UZASADNIENIE

Zaskarżonym postanowieniem z dnia 22 maja 2015 r. Sąd Rejonowy dla Łodzi – Śródmieścia w Łodzi XI Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych stwierdził swoją niewłaściwość miejscową w sprawie z powództwa R. S. przeciwko (...) Spółce z ograniczoną odpowiedzialnością spółce komandytowej w W. o ustalenie istnienia stosunku pracy i wynagrodzenia za pracę w godzinach nadliczbowych i przekazał sprawę do rozpoznania Sądowi Rejonowemu dla miasta stołecznego Warszawy w W., VII Wydziałowi Pracy i Ubezpieczeń Społecznych jako Sądowi właściwemu.

W uzasadnieniu tego rozstrzygnięcia Sąd podniósł, iż zgodnie z art. 46 § 1 k.p.c. strony mogą umówić się na piśmie o poddanie sądowi pierwszej instancji, który według ustawy nie jest miejscowo właściwy, sporu już wynikłego lub sporów mogących w przyszłości wyniknąć z oznaczonego stosunku prawnego. Sąd ten będzie wówczas wyłącznie właściwy, jeżeli strony nie postanowiły inaczej lub jeżeli powód nie złożył pozwu w elektronicznym postępowaniu upominawczym.

Jednocześnie Sąd zważył, iż art. 46 k.p.c. dotyczy wyłącznie właściwości miejscowej sądu, ogólnej lub przemiennej. Nie ma możliwości zmiany w drodze umowy właściwości rzeczowej lub funkcyjnej (funkcjonalnej). Natomiast właściwość miejscowa sądu w sprawach zakresu prawa pracy nie jest właściwością wyłączną, a zatem zawarcie umowy o właściwość sądu jest dopuszczalne.

W konsekwencji, na podstawie zapisów zawartych przez strony w umowach zlecenia wskazujących, iż sądem właściwym do rozstrzygania sporów wynikających z umowy i jej wykonania będzie sąd w Warszawie, zgodnie z brzmieniem art. 46 § 1 k.p.c. Sąd przekazał sprawę do rozpoznania Sądowi Rejonowemu dla miasta stołecznego Warszawy w W., VII Wydziałowi Pracy i Ubezpieczeń Społecznych jako wyłącznie właściwemu.

Sąd podkreślił, iż wskazaną okoliczność uwzględniono na zarzut pozwanego zgłoszony i należyście uzasadniony przed wdaniem się w spór co do istoty sprawy.

Zażalenie na powyższe orzeczenie wniósł pełnomocnik powoda.

Zaskarżonemu postanowieniu zarzucił naruszenie przepisów prawa procesowego mającego wpływ na treść wydanego postanowienia tj.:

1. art. 46 § 1 k.p.c. przez błędne przyjęcie, że klauzula prerogacyjna zamieszczona w umowie zlecenia, na podstawie której Sąd Rejonowy dla Łodzi-Śródmieścia XI Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych stwierdził swoją niewłaściwość jest ważna pomimo jej sprzeczności z bezwzględnie wiążącą regulacją art. 461 par 1 k.p.c., a strony nie złożyły wniosku, o którym mowa w art. 461 par 2

2. art. 461 § 1 k.p.c. poprzez jego niezastosowanie i przekazanie sprawy do sądu wynikającego z klauzuli prerogacyjnej, podczas gdy norma wynikająca z tego przepisu jest bezwzględnie wiążąca.

W uzasadnieniu zażalenia powołano postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 13 lutego 2014 r., II PZP 1/13 oraz wyrok Sądu Najwyższego z dnia 20 maja 2014 r. I PK 285/13.

Z uwagi na powyższe załacy wniósł o uchylenie zaskarżonego postanowienia i rozpatrzenie sprawy przez Sąd Rejonowy dla Łodzi - Śródmieścia w Łodzi XI Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych.

W odpowiedzi na powyższe pełnomocnik strony pozwanej wniósł o oddalenie zażalenia.

Sąd Okręgowy w Łodzi zważył, co następuje .

Zażalenie zasługuje na uwzględnienie.

Zgodnie z przepisem art. 461 § 1 k.p.c. regulującym właściwość miejscową sądu w postępowaniu odrębnym strona powodowa w sprawach z zakresu prawa pracy może wytoczyć powództwo:

1. przed sądem właściwości ogólnej (zgodnie z art. 27 i 30 k.p.c. w przypadku gdy pozwany jest pracodawcą – wg miejsca jego siedziby),
2. przed sądem, w którego okręgu praca jest, była lub miała być wykonywana,
3. przed sądem, w którego okręgu znajduje się zakład pracy.

W myśl § 3 tego artykułu sąd właściwy może na zgodny wniosek stron przekazać sprawę do rozpoznania innemu sądowi równorzędnemu, rozpoznającemu sprawy z zakresu prawa pracy lub ubezpieczeń społecznych, jeżeli przemawiają za tym względy celowości. Postanowienie w tym przedmiocie może zapaść na posiedzeniu niejawnym. Sąd, któremu sprawa została przekazana, jest związany postanowieniem sądu przekazującego.

W świetle zaś art. 46 § 1 k.p.c. strony mogą umówić się na piśmie o poddanie sądowi pierwszej instancji, który według ustawy nie jest miejscowo właściwy, sporu już wynikłego lub sporów mogących w przyszłości wyniknąć z oznaczonego stosunku prawnego. Sąd ten będzie wówczas wyłącznie właściwy, jeżeli strony nie postanowiły inaczej lub jeżeli powód nie złożył pozwu w elektronicznym postępowaniu upominawczym. Strony mogą również ograniczyć umową pisemną prawo wyboru powoda pomiędzy kilku sądami właściwymi dla takich sporów.

W ocenie Sądu Okręgowego nie jest dopuszczalne zawarcie między stronami stosunku pracy umowy prorogacyjnej, o której mowa w art. 46 § 1 k.p.c. Z poglądów dominujących w orzecznictwie Sądu Najwyższego wynika bowiem wprost, że w postępowaniu w sprawach z zakresu prawa pracy szczególna i wyczerpująca regulacja właściwości miejscowej sądu (art. 461 k.p.c.) wyłącza każdą właściwość ustalaną zgodnie z przepisami o postępowaniu zwykłym, tj. w szczególności właściwość przemienną i wyłączną. Jest to właściwość przemienna (konkurencyjna) w stosunku do właściwości ogólnej i można ją określić jako szczególny przypadek właściwości wyłącznej, do której art. 46 § 1 k.p.c. (dopuszczający zawieranie umów prorogacyjnych) nie ma zastosowania (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 20 maja 2014 r. I PK 285/13 LEX nr 1493913)

Za niedopuszczalnością zawierania w stosunkach pracy umowy o właściwość sądu przemawia także uregulowana w sposób odmienny niż w zwykłym postępowaniu cywilnym możliwość modyfikacji właściwości miejscowej w sprawach pracowniczych. Zgodnie z art. 461 § 3 k.p.c., sąd właściwy może na zgodny wniosek stron przekazać sprawę do rozpoznania innemu sądowi równorzędnemu, jeżeli przemawiają za tym względy celowości. Takie rozwiązanie ustawowe oznacza bowiem możliwość zawarcia swoistej umowy o właściwość sądu dopiero po powstaniu sporu, i to pod kontrolą sądu, wyłączając tym samym dopuszczalność uprzedniej modyfikacji tej właściwości w trybie art. 46 § 1 k.p.c. Tego rodzaju regulacja, będąca wyrazem ochronnej funkcji prawa procesowego w sprawach z zakresu prawa pracy, jest przy tym spójna systemowo, albowiem w sprawach z zakresu prawa pracy, co do zasady, dopuszczalne jest zawieranie umów procesowych dopiero po powstaniu sporu (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 13 lutego 2014 r. II PZP 1/13 LEX nr 1438647).

Przenosząc powyższe rozważania na grunt przedmiotowej sprawy uznać należy, iż Sąd I instancji rozstrzygając w przedmiocie właściwości miejscowej błędnie przyjął, iż wiążąca dla sądu jest umowa prorogacyjna, wskazująca z woli stron sąd, któremu poddają one przyszły spór pod rozstrzygnięcie. Zgodnie bowiem z poglądami doktryny - które Sąd rozpoznający niniejszą sprawę podziela - w postępowaniu odrębnym w sprawach z zakresu prawa pracy, właściwy do rozstrzygania sporu jest sąd wyznaczony bezpośrednio przepisami ustawy, tj. sąd właściwości ogólnej (miejsca siedziby pracodawcy), sąd, w którego okręgu praca jest, była lub miała być wykonywana lub w którego okręgu znajduje się zakład pracy. Tym samym fakt, iż powód świadczył pracę na terenie obiektu (...) przy ul. (...), przesądza o właściwości Sądu Rejonowego dla Łodzi – Śródmieścia w Łodzi. Wskazane kryterium determinuje bowiem właściwość miejscową tego Sądu w sprawach z zakresu prawa pracy i znosi umowne ustalenia stron w tym przedmiocie. Wobec powyższego zastrzeżenie dokonane przez strony w umowach zlecenia, iż spory wynikające z łączącego je stosunku

prawnego będą rozstrzygane przez sąd właściwy dla siedziby Zleceniodawcy tj. sąd powszechny w Warszawie, nie może rodzić skutków procesowych w zakresie określenia właściwości sądu.

W konsekwencji powyższego, w ocenie Sądu Okręgowego przekazanie przez Sąd I instancji przedmiotowej sprawy do rozpoznania Sądowi Rejonowemu dla miasta stołecznego Warszawy w W., VII Wydziałowi Pracy i Ubezpieczeń Społecznych jako Sądowi właściwemu, było bezpodstawne.

Biorąc powyższe pod uwagę i na podstawie art. 386 § 1 k.p.c. w związku z art. 397 § 2 k.p.c. Sąd Okręgowy w Łodzi orzekł, jak w sentencji.

Przewodniczący: Sędziowie:

Z. Odpis postanowienia wraz z uzasadnieniem doręczyć pełnomocnikom stron.